

Име

Държавно лесничество "Чипровци", административна принадлежност РУГ Берковица. Лесоустройствен проект 2002 година, ревизионен период 1992-2001.

Местонахождение

ДЛ "Чипровци" е носи името на тази част от Западна Стара планина, а именно Чипровска планина, където се намира. Седалището на неговата администрация се намира в едноименния гр. Чипровци. На север граничи с ДЛ "Монтана", на изток и югоизток с ДЛ "Говежда", на юг с високопланинското пасище по главното било на Стара планина, където минава и държавната граница с Р Сърбия, на запад с ДЛ "Чупрене", а на северозапад с ДЛ "Белоградчик".

Територията на лесничеството е разположена в югозападната част на област Монтана и обхваща изцяло община град Чипровци. Гората е разпръсната на големи и малки комплекси върху землищата на 9 села: Превала, Горна Лука, Митровци, Бели Мел, Челюстница, Горна Ковачица, Равна, Мартиново, Железна и гр. Чипровци.

Географско положение

ДЛ "Чипровци" се намира в Северозападна България върху северното подножие на Западна Стара планина - Чипровска планина. Оградено е от вододелните била на р. Лом и р. Лопушанска Огоста и от централното било на Чипровска планина. На североизток го загражда Широка планина от Предбалкана.

Формата на ДЛ "Чипровци" е неправилно закръглена, със средна дължина в посока изток-запад около 20 км и средна ширина в посока север-юг 30 км.

Релеф

Северните склонове на Западна Стара планина имат типичен планински релеф с високи, ясно изразени била, стръмни склонове и дълбоко врязани реки и долове. **Чипровска планина** е най-високият дял на Западна Стара планина и е дълга около 35 км. Започва от Светиниколската седловина и се простира на югоизток до седловината между Дебели рът и Сировичница. От северните склонове на планината водят началото си реките Огоста и Лом. По билото на Чипровска планина се издигат заоблени или купеновидни върхове и се простират заравнености, отделени с плитки, а на места с дълбоки и широки седловини. Главните върхове на Чипровска планина са: Миджур (2168 м), Мартинова чука (2011 м), Голяма чука (1967 м), Копрен (1964 м), Три чуки (1938 м), Вража глава (1936 м). В северна, североизточна и източна посока се отделят множество второстепенни била, които свършват при водосливите на реките Превалска и Чипровска Огоста.

Общият изглед на склона на планинската част до Предбалкана е подчертано планински, силно пресечен, със сравнително дълги вододелни била с обща посока юг-север и отделящи се от тях по-къси, но стръмни и много стръмни странични била.

Широка планина е част от Предбалкана и се простира почти успоредно на Западна Стара планина от хребета на Салашко-Превалското понижение, което навлиза в района на лесничеството е землището на село Превала и свършва чрез Веренишкото бърдо при яз. "Огоста". Билото е ориентирано в посока запад-изток и преминава през следните върхове: Типчен (941 м), Господин, Тупанков чардак, Мечит, Костин, Церков връх. От този хребет в южна посока се отделят много, но къси била, вододелни на левите притоци на р. Огоста.

В северната, предпланинска част на лесничеството релефът е вече хълмист. Отличава се със заоблени форми и на места има ясно изразен хълмист характер. Навсякъде обаче той остава ясно обособен орографски, с добре очертани била и оформена долинна мрежа.

Между най-ниската точка в района на лесничеството (250 м н.в.) в землището на с. Горна Ковачица край р.Огоста и най-високата точка на гората (1700 м н.в.) под връх Мартинова чука в местността "Деяница" има 1450 м превишение.

Таблица № 1

за разпределението на дървопроизводителната площ според наклона на терена

Степен на наклона	Площ в хектари	%
равно (0-4)	49,6	0,3

полегато (5-10)	56,0	0,4
наклонено (11-20)	1999,1	12,7
стръмно (21-30)	9871,5	63,0
мн.стръмно (над 31)	3702,7	23,6
Общо:	15678,9	100,0

Хидроложки условия

В хидроложко отношение склоновете на планинската част на ДЛ "Чипровци" се отличават значително от предпланинската хълмиста част. В Стара планина реките и доловете имат сравнително стръмен надлъжен профил, без много извивки и постоянен воден дебит. Реките, които извираат от хълмистата предпланинска част на лесничеството, имат непостоянен воден дебит и често се срещат суходолия.

Хидрографската мрежа в района на лесничеството се определя от хидрографията на **р. Огоста** и нейните притоци. Река Огоста води началото си от землището на с. Превала, като извира под връх Горно Язово. Тя е най-пълноводната река на територията на лесничеството, има най-голям водосборен басейн и сравнително постоянен дебит. Отначало тече в източна посока, а след гр. Монтана, извън пределите на лесничеството, течението ѝ се изменя в североизточна посока. По-важен приток е **Чипровска река** (Мартиновска река). По-характерни притоци на Чипровската река са реките: Расточка, Найденица, Немова, Типъчка, Синята вода, Гнилидол и Бобички дол. Тези притоци в горните и средните си части са с много стръмни и скалисти брегове. По-характерни притоци на р.Огоста в района на с. Бели Мел са: Левица. Реката и Равнянска бара.

Геоложки строеж

Геоложкият строеж в района на ДЛ "Чипровци" е много разнообразен. Застъпени са почти всички геоложки формации от палеозоя до кватернера включително. Палеозойската система (девон и перм) е разпространена в югозападната част на лесничеството и обхваща по-голямата част от Старопланинието. Тук са разположени няколко вида скални формации, а именно: девонски образувания, състоящи се от дибазови вулканични скали и след-силурски образувания, състоящи се от гранодиорити, диорити, порфирни гранити и габро. Пермски скали изграждат предимно територията на високопланинското пасище.

Скалните формации на триас са застъпени на сравнително голяма част от територията от лесничеството. Долният триас е представен от пясъчливи лиски, пясъчници и конгломерати. Средният триас се разкрива във вид на тясна ивица мергелни варовици и варовици по южния склон на Предбалкана. Горният триас е представен от варовита брекча и варовици във вид на тясна ивица също по южното изложение на Предбалкана. Скалните формации на юра са представени от варовици, мергелни варовици, пясъчливи варовици, пясъчливи лиски, конгломерати, пясъчници и други.

Кредата е представена от мергелни варовици, варовици, пясъчливо-глинести лиски и глинести лиски.

Най-често срещаната скала са пясъчниците, заемат 45,2% от дървопроизводителната площ на лесничеството. По произход това са седиментни скали, съставени от механично споени пясъци, съдържащи кварц, слюда, фелдшпати и спойващи вещества. На второ място са варовиците, които заемат 26,7% от дървопроизводителната площ на лесничеството. Те също са седиментни (утаечни) скали, разпространени предимно по южните склонове на Широка планина, в землищата на селата Превала, Г.Лука, Митровци, Б.Мел и др. Шистите са на трето място по разпространение. Те представляват уплътнени и затвърдени глини.

Климатични условия

Според класификацията на Събев и Станев (Климатични райони на България и техният климат, 1963) територията на ДЛ "Чипровци" се намира в Европейско-континенталната климатична област, Умерено-континентална климатична подобласт. Обхваща два климатични района:

- **Припланински климатичен район** - Западна България;
- **Планински климатичен район** - Среднопланинска част.

Голяма част от северната и североизточната нископланинска част на лесничеството с надморска височина от 300 до 1000 м н.в. попада в **припланинския климатичен**

район. Тук попадат 85% от площта на лесничейството. Климатичните условия се определят главно от по-ниската надморска височина, като се отличават с голямо разнообразие и бързи промени в стойностите на отделните метеорологични елементи, поради силно пресечения терен и наличието на ниски планини и предпланински ридове, дълбоко прорязани от речни долини или ограждащи отделни малки котловини. Климатът се намира под непосредственото и силно въздействие на издигащата се от юг Стара планина.

Зимата е твърде студена, средната температура през януари е $-2,1^{\circ}\text{C}$. Поради значителната надморска височина пролетта е хладна и настъпва значително по-късно, отколкото в Дунавската равнина, което води до чувствително закъснение в развитието на вегетацията на горско-дървесната растителност. Лятото не е особено горещо. Средната температура е $16,5^{\circ}\text{C}$ - $22,0^{\circ}\text{C}$, като средната температура през месец юли е $20,9^{\circ}\text{C}$. В по-високите места летните горещини почти не се чувстват, тъй като максималните температури не надминават 31°C - 36°C . През есента във високите части на района, средните температури на въздуха се задържат трайно под 10°C още през първата половина на октомври, а в най-ниските му части това става към 19 октомври. Есенните мразове оказват слабо влияние върху горско-дървесната растителност, тъй като вегетацията е почти напълно спряла. Продължителността на вегетационния период е около 6 месеца, от средата на април до средата на октомври.

Режимът на валежите е силно повлиян от Старопланинската верига. Зимните валежи са от сняг, значително по-големи от валежите в Дунавската равнина, особено при нахлуването на студени въздушни течения. През зимата средната сума на валежите е най-ниска (120-165 мм). Пролетната сума на валежите {175-285 мм} е значително по-голяма от зимната. Летните валежи се колебаят в доста широки граници (220-350 мм) в зависимост главно от надморската височина. Валежите през есента (150-215мм) са значително по-малки от летните и поради ниските температури са повечето са от сняг (70 до 90% от валежите). Общото увеличение на валежите е отразено в годишната им сума - 694 мм, като на места достига до 1000 мм, най-голяма за всички не-планински части на страната.

Първата снежна покривка се образува към 20.11., а последната към 01.04. Средната продължителност на зимата е до 111 дни. Снежната покривка е сравнително устойчива. Тук има средно годишно около 80 дни със снежна покривка, като през януари дебелината ѝ достига до 40-50 см.

Планинският климатичен район обхваща териториите с надморска височина над 1000 м. С оглед бързото изменение на метеорологичните елементи във вертикално направление, той се разделя на две части: среднопланинска част (до 2000 м) и високопланинска част (над 2000 м). Температурите във височина се понижават по-силно през лятото и по-слабо през зимата, поради което планинският климат се характеризира с малка годишна амплитуда на температурата и увеличение на валежите.

Зимата е студена, средната температура през януари е от -3°C до -7°C . Въпреки ниските средни температури, абсолютните минимални температури не са така ниски, както в съседните котловини, понеже наклона на терена е значителен и няма благоприятни условия за допълнително радиационно изстиване на въздуха. Пролетта настъпва късно. Средната денонощна температура се задържа устойчиво над 10°C едва към края на май. Лятото е хладно, средната температура през юли е от 10°C до 16°C . Есента в този район е със значително по-благоприятен климат. През октомври средният брой на мрачните дни около 18-12, а на ясните дни около 6-8. Броят на дните с мъгла през същия месец е около 10. Температурата се задържа трайно над 10°C до края на септември, а над 5°C до края на октомври.

Снежната покривка се отличава със своята устойчивост и дебелина. Максимална дебелина достига към средата на февруари (40-60 см), а в извънредни случаи в края на март достига 180-220 см в по-високите части. Продължителността на зимата е значително увеличена (4,5-5 месеца) за сметка на пролетта. Валежите през зимата се предимно от сняг (130-200 мм). От климатична гледна точка пролетта е най-неблагоприятния сезон от годината. Сумата на валежите за месеците март, април и май е средно 210-300 мм, летните валежи са 230-400 мм, а есенните са 170-250 мм. Годишният ход на валежите има континентален характер - зимните валежи са по-малко от летните. Характерна особеност на климата в Планинския климатичен район са

честите и силни ветрове. Това е особено подчертано по откритите места с по-голяма надморска височина.

В заключение: климатичните условия в района на лесничеството не се отличават с особености, които да крият опасности за процеса на вегетацията. Количеството на валежите, общо взето е достатъчно даже и в най-ниските части на лесничеството. Разпределението им по сезони е благоприятно, с пролетен и летен максимум и слаба интензивност на засушаванията. Летните горещини и зимните студове в северната хълмиста част на лесничеството са значителни, но не така остри, както в областите с типичен умерено-континентален климат. Климатът в южната висока част е типичен планински, с чести и обилни валежи, по-ниска средна температура и намалена амплитуда на температурите. Мокрите снеговалежи във високите части са голяма рядкост, което се дължи на благоприятното съчетание между режима на валежите и температурите. Скоростта на северните и северозападните ветрове е сравнително малка, поради което те не внасят съществени изменения в режима на валежите и влагата.

Данни за температурата на въздуха и за количеството на валежите са представени съответно в Таблица № 2 и Таблица № 3.

Таблица № 2
за температурата на въздуха

Климатичен район с надморска височина в метри	Средна годишна температура	Средна годишна абсолютна минимална	Средна годишна абсолютна максимална
Припланински климат. район – западна част (300-1000 м н.в.)	7,0 / 11,0	-22,0 / -17,0	31,0 / 36,0
Планински климат. район – среднопланинска част (1000-2000 м н.в.)	1,5 / 7,0	-21,5 / -20,0	22,0 / 31,0

Таблица № 3
за количеството на валежите

Климатичен район с надморска височина в метри	Сума валежи годишно в мм	Месец с максимална валежна сума	Месец с минимална валежна сума
Припланински климат. район – западна част (300-1000 м н.в.)	680-1000	VI	II
Планински климат. район – среднопланинска част (1000-2000 м н.в.)	760-1150	V-VI	II

Почви

В района на ДЛ "Чипровци" са формирани четири основни типа почва: сива горска, кафява горска и интразоналната хумусно-карбонатна почва, характерна за терените северно от пътя Бели мел - Превала. Съвсем ограничено поречието на р. Огоста е застъпена и алувиалната почва.

Таблица № 4
за разпределението на дървопроизводителната площ по почвени типове

Типове горски почви	Площ в ха	%
алувиална	18,9	0,1
алувиално-ливадна	12,8	0,1
алувиално-делувиална	2,0	-
тъмносива горска	53,2	0,3
сива горска	6415,8	40,9
светлосива горска	1106,8	7,1
кафява горска тъмна	870,3	5,6
кафява горска преходна	4722,9	30,1
кафява горска светла	849,4	5,4
хумусно-карбонатна	1626,8	10,4
Всичко:	15678,9	100,0

Земите от горския фонд в района на ДЛ "Чипровци" са добре облесени и ерозионните процеси имат ограничен характер. Ерозираната площ е около 156,4 ха или 1% от цялата дървопроизводителна площ на лесничеството.

Растителност

Съгласно "Класификационна схема на типовете месторастения в България" (Захариев, Донов, 1979), територията на ДЛ "Чипровци" попада в Мизийска горскорастителна област (М), подобласт Северна България. Във вертикално отношение горите на лесничеството попадат в следните пояси и подпояси:

М-I - Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-600 м н.в.)

В този пояс попадат 6200,1 ха или 39,6% от дървопроизводителната площ на лесничеството. Обликът на гората дават различни видове дъбове.

М-I-2 - Подпояс на равнинно-хълмисти дъбови гори (0-400 м н.в.)

Към този подпояс са отнесени 789,9 ха или 5,1% от дървопроизводителната площ, заети преди всичко с чисти и смесени издънкови благунови, горунуви и церови насаждения.

М-I-3 - Подпояс на хълмисто-предпланинските смесени широколистни гори (400-600 м н.в.)

Този пояс заема площ от 5410,2 ха или 34,5% от дървопроизводителната площ. Дървесната растителност е представена преди всичко от чисти и смесени издънкови насаждения от благун, горун и цер. Създадените култури са от черен бор.

М-II - Среден планински пояс на горите от бук и иглолистни (600-1800 м н.в.)

Поясът е с площ 9453,7 ха или 60,4% от дървопроизводителната площ.

М-II-1 - Подпояс на нископланинските гори от горун, бук и ела (600-1000 м н.в.)

Този подпояс заема площ от 7050,1 ха или 44,9%. Дървесната растителност е представена предимно от издънкови дъбови и букови насаждения.

М-II-2 - Подпояс на среднопланинските гори от бук, ела и смърч (1000-1700 м н.в.)

Този подпояс заема площ от 2402,6 ха или 15,4% от дървопроизводителната площ. Дървесната растителност е представена изключително от чисти семенни букови насаждения с естествен произход.

Храстовата растителност е представена от следните видове: леска (*Corylus avellana*), глог (*Crataegus monogyna*), къпина (*Rubus caesius*), малина (*Rubus idaeus*), шипка (*Rosa canina*), черна боровинка (*Vaccinium myrtillus*), червена боровинка (*Vaccinium vitis-idaeus*), люляк (*Syringa vulgaris*), смрика (*Juniperus nana*), повет (*Clematis vitalba*), дрян (*Cornus mas*), кучи дрян (*Cornus sanguinea*), чашкодрян (*Evonimus europaea*) и др.

Тревната покривка в гората се състои от следните видове: *Asperula odorata*, *Luzula albida*, *Luzula maxima*, *Euphorbia amygdaloides*, *Euphorbia cyparissias*, *Potentilla sp.div.*, *Geum coccineum*, *Geranium sp.div.*, *Hypericum perforatum*, *Fragaria vesca*, *Oxalis acetosella*, *Epilobium sp.*, *Trifolium sp.div.*, *Plantago sp.*, *Thymus sp.div.*, *Origanum vulgare*, *Helleborus odoratus*, *Teucrium sp.*, *Urtica dioica* и много видове от семейство Житни, мъхове и папрати.

Над горната граница на гората се намира **подпояса на алпийските пасища** (над 1700-1800 м н.в.), зает от характерна високопланинска растителна покривка. Той обхваща високопланинските райони на Михайловградски окръг, северната (по-голяма) част от Берковска планина, западната част на планината Козница, източната част на Чипровска планина и Язова планина. Този район се намира над сегашната горна граница на гората, която обикновено стига до рядко до 1700 м, но слиза и до 1300 м (Язова планина). Най-високата точка на района е връх Ком (2016 м н.в.), но и редица други върхове също достигат голяма надморска височина (над 1900 м) - Камара, Сребърна, Малък и Среден Ком, Копрен, Три Чуки, Вража глава, Голяма глава. Площта на района възлиза над 80 кв.км.

В състава на установените фитоценози участвуват около 250 вида. В изследвания район въз основа на направения анализ на растителността се установиха 49 асоциации (20 храстови и на дребните храстчета и 29 тревни), групирани в 18 формации (7 храстови и 11 тревни). Установени са и 23 комплекса между ценозите на храстите, на храстчетата и на тревните видове.

Над горната граница на гората са разположени предимно храстови и храстчеви (дребни храстчета) съобщества. Тази растителност е първична и в миналото е образувала самостоятелен субалпийски пояс над пояса на гората. Големи пространства са били

покрити от ценозите на клека (*Pinus mugo Turra*), по-малко разпространени са били ценозите на зелената елша (*Alnus viridis*), хвойната (*Juniperus sibirica*) и синята боровинка (*Vaccinium uliginosum*). С течение на времето клековите ценози са били подложени на унищожение и на тяхно място са се разпространили предимно ценозите на хвойната, черната боровинка и връшняка (*Bruckenthalia spiculifolia*). Клекът образува по-големи ценози по северните склонове на връх Среден Ком, където в долния си край граничи предимно с ценозите на смърча (*Picea excelsa*), а в горния край с хвойна, боровинкови и тревни ценози. В повечето случаи преобладава черната боровинка (*Vaccinium myrtillus*) и ясно се очертава асоциация *Pinus mugo-Vaccinium myrtillus*, а на места и асоциация *Pinus mugo-Vaccinium myrtillus-Pleurozium schreberi*. Там, където клековите ценози са силно повлияни от дейността на човека, като значително са разреждени и почвата е доста ерозирана и обедняла на хранителни вещества, в тях са се наставили и по-светлолюбиви видове и са се обособили други фитоценози.

Формацията на зелената елша (*Alnus viridis*) е установена само в Чипровския балкан между върховете Копрен и Три чуки. Среща се на влажни места предимно край потоците и изворите, в улейте, но и на по-влажните места по склоновете. Описания на състава на фитоценозите не са правени. Може да се предположи, че по своя състав и структура са близки на ценозите, описани между върховете Копрен и Три чуки в югославска територия. **Формацията на хвойната (*Juniperus sibirica*)** е широко разпространена в района от горната граница на гората (1400-1700 м н.в.), почти до самите била на върховете (1900-2000 м н.в.). Среща се предимно на северни и порядко на източни, западни и южни склонове, при различни едафични условия. Хвойната се групира с останалите видове, разпространени в този район, главно с трите вида боровинки и връшняка и да образува различни ценози. Установени са 12 асоциации.

Формацията на черната боровинка (*Vaccinium myrtillus*) има вторичен произход, като се е формирала след унищожаването на хвойната чрез опожаряване в миналото. Същото е характерно и за **формацията на червената боровинка (*Vaccinium vitis-idaea*)**, установена само в Чипровска планина между 1630 и 1770 м н.в. **Формацията на синята боровинка (*Vaccinium uliginosum*)** е разпространена предимно в Берковския балкан. Обикновено заема стръмните североизточни и северни склонове в близост до билните части на върховете и хребетите между 1700-1900 м. В изследваният район се очертават две асоциации от тази формация. Едната е установена над местността "Дуршин скок", югоизточно от връх Три Чуки в Чипровски балкан. Добре се очертават два етажа: основната растителна маса е в етажа до 30 см височина, изграден предимно от трите вида боровинки, връшняка, хвойната, зановеца, жълтугата и др.; и над 30 см слабо е изразен етаж, изграден главно от генеративни стъбла на *Deschampsia flexuosa*, *Calamagrostis arundinacea*, *Festuca fallax*, *Luzula nemorosa*, *L. silvatica* и др.

Формацията на връшняка (*Bruckenthalia spiculifolia*), като постоянен елемент на хвойновите и боровинковите ценози, обикновено участва с относително малко изобилие. Разпространението му е вторично, на мястото на унищожени в миналото ценози и комплекси на хвойната. На по-бедни, сравнително каменливи терени, предимно на по-изпъкналите части на релефа връшняка се явява и като съдоминант в техните ценози.

В изследвания район по-голямата част от тревната покривка е вторично възникнала на мястото на унищожени в миналото горски и клекови, а в по-ново време хвойнови и боровинкови ценози. Естествена тревна растителност (формациите на *Agrostis rupestris*, *Festuca supina*, *Sesleria comosa* и др.) е съществувала само по най-високите части на върховете и билните части на хребетите, изложени на силни ветрове, а също така и по скалните терени на някои склонове. Естествената тревна растителност, макар и в съвсем ограничени площи, може би се е запазила и на мочурлите край-изворни и мочурливи места, където са се образували торфища.

Формацията на обикновената полевица (*Agrostis capillaris*) е най-разпространената тревна формация в субалпийския и планински пояс на Чипровския и Берковски балкан. Най-често се среща от 1500 до 1700 м н.в., по рядко до 1900 м н.в. Почти всички ценози на обикновената полевица в района са възникнали вторично на мястото на унищожени в миналото горски и храстови ценози. **Формацията на ливадиновидната власатка (*Festuca poaeformis*)** в по-голямата си част е разпространена на Язова планина, по-малка част в Чипровския балкан. Най-благоприятни условия за развитие видът намира по добре огряваните от слънцето места. **Формацията на лъжливата власатка (*Festuca fallax*)** е един от най-разпространените елементи на ценозите, като най-често

едификатори са обикновената полевица и картъла. В повечето случай този вид се среща като съдоминант в други ценози, рядко се явява и като едификатор. **Формацията на картъла (*Nardus stricta*)** е слабо разпространена в Чипровския балкан, но откъм югославската територия тази формация изглежда има по-широко разпространение.

Формацията на горския вейник (*Calamagrostis arundinaceae*) се среща предимно в ценозите на хвойната и боровинките, главно на отцедливи участъци, с добра аерация на почвата, като на места се явява и доста обилно.

Останалите тревни формации на *Juncus trifidus*, *Festuca supina*, *Sesleria comosa*, *Carex stellalata* имат сравнително ограничено разпространение.

Таблица № 5

Разпределение на площта по дървесни видове

Дървесни видове	Сегашен състав		Бъдещ състав	
	Залесена площ в ха	в %	Залесена площ в ха	в %
Бял бор	1266,2	8,3	1093,9	7,0
Смърч	295,8	2,0	275,0	1,8
Черен бор	827,6	5,4	1022,5	6,6
Ела	5,6	-	11,2	-
Черна мура	0,1	-	0,1	-
Дуглазка ела	74,7	0,5	81,1	0,5
Лиственица	5,9	-	5,9	-
Бук	4273,5	28,0	4807,2	30,6
Зимен дъб	3763,0	24,8	4037,0	25,8
Благун	452,6	3,0	493,0	3,1
Цер	294,4	1,9	326,0	2,1
Габър	435,2	3,0	314,7	2,1
Трепетлика	37,3	0,2	12,9	0,1
Явор	20,2	0,1	33,2	0,3
Бреза	26,7	0,1	17,5	0,1
Мъждрян	94,2	0,6	62,1	0,5
Орех	1,7	-	1,6	-
Акация	279,8	1,9	274,9	1,8
Космат дъб	57,4	0,4	33,2	0,2
Келяв габър	2967,1	19,5	2489,1	15,8
Брекиня	-	-	0,1	-
Върба	6,1	-	3,3	-
Черна елша	1,8	-	1,3	-
Ива	18,4	0,1	-	-
Кестен	-	-	1,3	-
Клен	7,7	-	6,7	-
Леска	6,1	-	-	-
Турска леска	0,2	-	0,1	-
Едрolistна липа	4,2	-	9,1	-
Сребролистна липа	40,0	0,2	216,6	1,5
Череша	1,0	-	1,7	-
Шестил	3,3	-	3,8	-
Американски ясен	0,3	-	0,3	-
Планински ясен	5,4	-	13,4	-
Сива топола 25/VI	-	-	0,1	-
Черна топола	0,9	-	-	-
тп Bachelieri	-	-	3,5	-
тп I-214	5,9	-	25,5	0,1
тп Vernirubens	0,4	-	-	-
ВСИЧКО	15280,7	100,0	15678,9	100,0

Характеристика на горския фонд

Площта на ДЛ "Чипровци" е 16539,0 ха, от която 15280,7 ха или 92,5% е залесена.

По вид на собствеността разпределението е дадено в Таблица № 6.

Таблица № 6
Разпределение на площите по собственост

Собственост	Площ в ха	%
Държавна	11713,7	70,82
Общинска	1633,9	9,88
Частна	2583,7	15,62
Временно стопанисвани от общината	50,3	0,30
Религиозна	71,3	0,43
На други юридически лица	486,1	2,94
ОБЩО:	16539,0	100,0

Таблица № 7
Разпределение на общата площ по вид на земите

Вид на земите	Площ в ха	%
Залесена площ	15280,7	92,5
Незалесена дървопроизводителна площ	398,2	2,4
Недървопроизводителна площ	860,1	5,1
Горски пасища	-	-
ОБЩО:	16539,0	100,0

Таблица № 8
Разпределение на общата/залесената площ по вид на горите

Вид на горите	Площ в ха	%
Иглолистни	3013,2 / 2764,3	18,2 / 18,1
Широколистни високостъблени	2894,2 / 2725,4	17,5 / 17,8
За реконструкция	4701,8 / 4070,6	28,4 / 26,6
Издънкови за прерастване	-	-
Издънкови за превръщане	5674,5 / 5483,9	34,3 / 35,9
Нискостъблени	247,8 / 236,5	1,5 / 1,5
Тополови	7,5 / -	-
ВСИЧКО:	16539,0 / 15280,7	100,0

Разпределението на горите и голите горски площи по групи гори и функции е дадено в Таблица № 9.

Таблица № 9
Разпределение на общата площ по групи гори и функции

Групи гори	Иглолистни		Широколистни		Всичко	
	обща площ	залесена	обща площ	залесена	обща площ	залесена
ДС Функции	2773,6	2528,2	11914,1	11219,5	14687,7	13747,7
Защитни	200,2	196,7	1271,5	962,5	1471,7	1159,3
Рекреационни	22,5	22,5	82,3	80,0	104,8	102,5
Защитени	3,8	3,8	26,7	24,6	30,5	28,4
Други	13,1	13,1	231,2	229,7	244,3	242,8
Общо ЗРЗТ	239,6	236,1	1611,7	1296,8	1851,3	1313,0
Общо ДСФ+ЗРЗТ	3013,2	2764,3	13525,8	12516,4	16539,0	15280,7
Горски пасища	-	-	-	-	-	-
ОБЩО	3013,2	2764,3	13525,8	12516,4	16539,0	15280,7

В лесоустройственият проект от 1992 година е предвидено общо ползване в размер на 177755 куб.м (средно годишно 17775 куб.м), от което 8014 куб.м годишно от главни сечи и 9761 куб.м годишно от отгледни сечи и санитарни сечи. Отсечени са общо 103150 куб.м (средно годишно 10315 куб.м) или 58,3% от предвиденото. Изпълнението от главни сечи е 44652 куб.м (ср. год. 4465 куб.м) или 55,7%, а от отгледни и санитарни

сечи 61484 куб.м (ср. год. 6148 куб.м) или 63,0% от предвиденото. Настоящото лесоустройство предвижда общ средно годишен добив без клони от 18167 куб.м – 7579 куб.м добив от главни сечи и 10588 куб.м от отгледни и санитарни сечи.

Санитарно състояние на гората

Общото фитосанитарно състояние на горите на територията на ДЛ “Чипровци” е сравнително добро. Повреди са установени на 6,7% от залесената площ на лесничейството, като най-засегнати са дъбовите (3,1%) и буковите (2,5%) насаждения. Най-разпространената повреда е **суховършия**, което обхваща 586,4 ха залесена площ. На второ място е **гниенето** при бука, което е установено на 409,5 ха залесена площ. Повреди от **снеговал** и **снеголом** са наблюдавани най-често в иглолистни култури, но върху незначителни площи. Без стопанско значение са и повредите от **шикалки** и **гали** по бука, причинявани от буковата шикалчица.

Установени са повреди от зимна педомерка и ръждива борова листна оса.

Повредите от **паша** са незначителни – върху 2,2 ха площ.

През изминалия ревизионен период в района на лесничейството са станали 14 **пожара** и са опожарени над 385 дка горски насаждения. Най-много пожари са възникнали през 2000 г. – общо 9 при 341 дка опожарена горска площ.

Най-много са нарушенията от незаконна сеч – средно по 29 годишно. Отсечена е общо 1694,67 куб.м дървесна маса. Голям е и броя на ловните нарушения – 27 за отчетния период, като са убити 6 броя дивеч. Броят на нарушенията от незаконна паша е 28.

Странични ползвания

Таблица № 10

За страничните ползвания

Странични ползвания	Мярка	Предвидено по ЛУП (1992-2001) средногодишно	Реализирано средногодишно	Предвидено по ЛУП (2002-2011) средногодишно
Паша - площ	хектари	9855,9	2954	12274,3
Едър добитък	брой	6376	191	12272
Дребен добитък	брой	39424	13831	61368
Сено	тона	150	-	10
Горски плодове – боровинки, шипка, къпина	тона	3	-	10
Билки - липа	тона	3	-	5
Гъби	тона	3	-	-

Лечебни растения

На територията на лесничейството са разпространени следните лечебни растения:

Бук (*Fagus sylvatica*), Зимен дъб (*Quercus petraea*), Благун (*Quercus frainetto*), Цер (*Quercus cerris*), Космат дъб (*Quercus pubescens*), Бреза (*Betula alba*), Леска (*Corylus avellana*), Габър (*Carpinus betulus*), Елша (*Alnus glutinosa*), Бял бор (*Pinus sylvestris*), Черен бор (*Pinus nigra*), Акация (*Robinia pseudoacacia*), Шипка (*Rosa canina*), Трънка (*Prunus spinosa*), Червен глог (*Crataegus monogyna*), Черен глог (*Crataegus pentagyna*), Черен бяз (*Sambucus nigra*), Дрян (*Cornus mas*), Хвойна (*Juniperus communis*), Боровинки (*Vaccinium sp.*), Малина (*Rubus idaeus*), Къпина (*Rubus hirtus*), Жълт кантарион (*Hypericum perforatum*), Риган (*Origanum vulgare*), Бял равнец (*Achillea millefolium*), Червен кантарион (*Centaurium erythraea*), Коприва (*Urtica dioica*), Див джоджен, мента (*Mentha spicata*), Волски език (*Phyllitis scolopendrium*), Кукуряк (*Helleborus odorus*), Мащерка (*Thymus sp.div.*), Копитник (*Asarum europaeum*), Лазаркиня (*Asperula odorata*), Медуница (*Pulmonaria officinalis*), Змиярник (*Arum maculatum*), Ягода (*Fragaria vesca*), Мъжка папрат (*Dryopteris filix mas*), Сладка папрат (*Polypodium vulgare*), Лечебен ранилист (*Betonica officinalis*), Подбел (*Tussilago farfara*), Ветрогон (*Eryngium campestre*), Еньовче (*Galium verum*), Здравец (*Geranium sp.*), Гръмотрън (*Ononis arvensis*), Синя жлъчка (*Cichorium intybus*), Вратига (*Tanacetum vulgare*) и др.

Видове от “Червена книга на НР България” и защитени от закона

От **растенията** с природозащитен статус на територията на ДЛ “Чипровци” се среща само Сръбска рамонда (*Ramonda serbica*) – защитен вид, включен в Червената книга.

Среща се по пътя между селата Митровци и Горна Лука, по скалите над пътя, около мостчето по скалното ждрело.

В Чипровска планина са установени над 200 вида **птици**, от които 145 вида гнездящи. Най-добре е представен разред Пойни птици с над 100 вида, по-голямата част от които са горски обитатели. Снай-голям брой видове са представени синигерите (7), кълвачи (8), с по 6 вида са овесарки и чучулигови, по 5 вида са мухоловки и дроздове. Обикновени за района са видовете: скален орел, обикновен мишелов, кукувица, горска ушата сова, зелен и пъстър кълвач, качулата и полска чучулига, лястовици, славей, сиво каменарче, кос, елов и буков певец, голям и дългоопашат синигер, сива и жълта овесарка, червенушка, черешарка, сойка, сврака. В широколистните гори се срещат видовете: гълъб хралупар, гривяк, гургулица, голям свирец, горски бекас, черноглаво и белогушо копринарче, поен и белогуш дрозд, кос, орехче, зелен и сив кълвач и много други.

В червената книга са включени следните видове: застрашени (9) – лещарка, малък ястреб, голям ястреб, малък орел, египетски лешояд, орел змияр, сокол орко, глухар, горски бекас; редки (3) – ливаден блатар, черен кълвач, сокол скитник. Видовете голям креслив орел, брадат лешояд, белоглав лешояд и черен лешояд не са наблюдавани през последните години и разпространението им в планината е под въпрос.

В Чипровска планина се срещат следните видове **бозайници**: елен, сърна, диво прасе, заек, вълк, лисица, язовец, златка и др. В Червената книга са включени 2 вида – вълка и златката.

Защитени територии

На територията на ДЛ “Чипровци” са обявени следните защитени природни обекти:

Защитена местност “Деяница” – обявена със заповед № 3751/30.11.1973 на МГОПС, с обща площ 30,0 ха. Гора.

Природна забележителност “Мишин камък” – обявена със заповед № 2634/21.09.1962 на ГУГ-София, с обща площ 0,5 ха. Пещера в землището на с. Превала.